

**ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ - ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΟΧΗ
(ABLATIVUS ABSOLUTUS)**

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Απόλυτη είναι η μετοχή της οποίας το υποκείμενο δεν έχει καμία σχέση με τους όρους του ρήματος της πρότασης. Στα λατινικά η μετοχή αυτή, καθώς και το υποκείμενό της, εκφέρεται με **αφαιρετική** πτώση.

Διακρίνεται σε:

A. *Γνήσια ή κανονική αφαιρετική απόλυτη*

B. *Ιδιάζουσα ή νόθη αφαιρετική απόλυτη*

Γ. *Ιδιόμορφη ή ατελή αφαιρετική απόλυτη*

A. *Γνήσια ή κανονική αφαιρετική απόλυτη*

Είναι μετοχή κάθε χρόνου ενεργητικής ή παθητικής φωνής. Το υποκείμενό της δεν έχει σχέση, ούτε συντακτική ούτε νοηματική, με τους όρους του ρήματος της πρότασης.

B. *Ιδιάζουσα ή νόθη αφαιρετική απόλυτη*

Είναι πάντα μετοχή παθητικού παρακειμένου σε αφαιρετική πτώση και ισοδυναμεί με μετοχή ενεργητικού αορίστου ή παρακειμένου της αρχαίας ελληνικής, την οποία η λατινική δε διαθέτει. Το εννοούμενο ποιητικό αίτιο της μετοχής ταυτίζεται νοηματικά με το υποκείμενο του ρήματος. Αν και είναι μετοχή παθητικού παρακειμένου στη μετάφρασή της χρησιμοποιούμε ενεργητική σύνταξη.

Γ. *Ιδιόμορφη ή ατελής αφαιρετική απόλυτη*

Σε αυτή την περίπτωση έχουμε σχηματισμό αφαιρετικής απόλυτης χωρίς καμία μετοχή αλλά με ένα όνομα ή αντωνυμία ως υποκείμενο και με ένα ουσιαστικό (που δηλώνει αξίωμα, ηλικία, επάγγελμα) ή ειδικό επίθετο ως κατηγορηματικό προσδιορισμό. Το φαινόμενο αυτό συμβαίνει όταν υπάρχει ανάγκη χρήσης της μετοχής ενεστώτα του sum, η οποία δεν υπάρχει στα λατινικά. Τη μετοχή δεν μπορούμε να την εννοήσουμε, αφού ό,τι λείπει σε μια γλώσσα δεν είναι δυνατόν να το σκέφτονται εκείνοι που τη μιλούν.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

A. ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΝΗΣΙΑΣ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ

Η γνήσια αφαιρετική απόλυτη μετοχή αναλύεται στην αντίστοιχη δευτερεύουσα επιρρηματική πρόταση διατηρώντας την ενεργητική ή παθητική σύνταξη.

Η διαδικασία μετατροπής έχει ως εξής :

α) Το υποκείμενο της μετοχής (που βρίσκεται σε αφαιρετική) τρέπεται σε υποκείμενο του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης (σε ονομαστική).

β) Η μετοχή γίνεται ρήμα ίδιας φωνής με τη μετοχή.

Παράδειγμα

- Occiso Scriboniano (κείμενο 23) = cum Scribonianus occisus esset ή postquam/ubi/ut Scribonianus occisus est.

B. ΑΝΑΛΥΣΗ ΙΔΙΑΖΟΥΣΑΣ Ή ΝΟΘΗΣ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ

Αναλύεται στην αντίστοιχη δευτερεύουσα επιρρηματική πρόταση τρέποντας την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

Τα βήματα που ακολουθούμε για την ανάλυσή της είναι :

α) Η παθητική σύνταξη τρέπεται σε ενεργητική.

β) Το υποκείμενο της μετοχής τρέπεται σε αντικείμενο του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης (σε πώση αιτιατική).

γ) Το ποιητικό αίτιο (που εννοείται) τρέπεται σε υποκείμενο του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης.

Παραδείγματα

1) deletis legionibus (κείμενο 21) = cum Galli legiones delevisent ή postquam/ubi/ut Galli legiones deleverunt.

2) quibus interemptis (κείμενο 21) = cum Camillus eos interemisset/quos cum Camillus interemisset ή postquam/ubi/ut Camillus eos interemit/ quos postquam/ubi/ut Camillus interemit.

3) audita salutatione (κείμενο 29) = cum Augustus salutationem audivisset ή postquam/ubi/ut Augustus salutationem audivit.

4) abiectionis armis (κείμενο 34) = cum praedones arma abiecerunt ή postquam/ubi/ut praedones arma abiecerunt.

5) occupata urbe (κείμενο 40) = cum Sulla urbem occupavisset ή postquam/ubi/ut Sulla urbem occupavit.

6) hac re audita (κείμενο 47) = cum Augustus hanc rem audivisset ή postquam/ubi/ut Augustus hanc rem audivit.

7) admissis amicis (κείμενο 48) = cum Sertorius amicos admisisset ή postquam/ubi/ut Sertorius amicos admisit.

Επισημάνση: Όλες οι περιπτώσεις ιδιάζουσας αφαιρετικής απόλυτης των προς εξέταση κειμένων μετατρέπονται σε χρονικές προτάσεις που δηλώνουν το προτερόχρονο.

Προσοχή στην αφαιρετική απόλυτη μετοχή intercepta epistula (κείμενο 45). Η μετοχή αυτή μπορεί να θεωρηθεί γνήσια αφαιρετική απόλυτη, γιατί το ρήμα εξάρτησης είναι παθητικής φωνής. Όμως στην πραγματικότητα η μετοχή είναι ιδιάζουσα, γιατί το ποιητικό αίτιο (hostibus) ταυτίζεται με το λογικό υποκείμενο (= ποιητικό αίτιο) του ρήματος εξάρτησης. Σε κάθε περίπτωση η μετοχή αναλύεται ως εξής : Curat et providet ne, si epistula intercepta sit, nostra consilia ab hostibus cognoscantur.

Γ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΙΔΙΟΜΟΡΦΗΣ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ

Στα προς εξέταση κείμενα συναντάμε δύο ιδιόμορφες αφαιρετικές απόλυτες (Brenno duce (κείμενο 21) και patre imperatore (κείμενο 30)), οι οποίες αναλύονται σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση με τον cum τον ιστορικό-διηγηματικό ή τον καθαρά χρονικό ακολουθώντας τα εξής βήματα:

α) Τρέπουμε το υποκείμενο και τον κατηγορηματικό προσδιορισμό σε υποκείμενο του ρήματος της πρότασης και σε κατηγορούμενο αντίστοιχα (όλα σε πτώση ονομαστική).

β) Δημιουργούμε τύπο του ρήματος sum σε υποτακτική παρατατικού (όταν πρόκειται για τον cum τον ιστορικό-διηγηματικό) και σε οριστική παρατατικού (όταν πρόκειται για τον cum τον καθαρά χρονικό).

Παραδείγματα

- Brenno duce (κείμενο 21) = cum Brennus dux esset ή cum Brennus dux erat

Ιδιόμορφη ή ατελής αφαιρετική απόλυτος που δηλώνει χρόνο.

Brenno = υποκείμενο

Duce = κατηγορηματικός προσδιορισμός που δηλώνει αξίωμα στο Brenno.

- patre imperatore (κείμενο 30) = cum pater imperator esset ή cum pater imperator erat.

Ιδιόμορφη ή ατελής αφαιρετική απόλυτος που δηλώνει χρόνο.

patre = υποκείμενο

duce = κατηγορηματικός προσδιορισμός που δηλώνει αξίωμα στο patre.

ΣΥΜΠΤΥΞΗ ΜΙΑΣ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΣΕ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΟΧΗ

A. 1. Αν το ρήμα της πρότασης βρίσκεται σε ενεστώτα /παρατατικό/μέλλοντα ενεργητικής φωνής ή σε παρακείμενο/υπερσυντέλικο αποθετικού ή ημιαποθετικού ρήματος ή σε παθητικό παρακείμενο/υπερσυντέλικο (δηλαδή δεν είναι σε παρακείμενο ή υπερσυντέλικο ενεργητικής φωνής) και

2. αν το υποκείμενο του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης είναι διαφορετικό από το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης, τότε ακολουθούμε την εξής διαδικασία για τη μετατροπή της πρότασης σε μετοχή:

α. Τρέπουμε το υποκείμενο του ρήματος σε υποκείμενο της μετοχής (πάντα σε πτώση αφαιρετική και χωρίς να αλλάξουμε τον αριθμό)

β. Τρέπουμε το ρήμα σε μετοχή (σε αφαιρετική και έτσι ώστε να συμφωνεί με το υποκείμενο).

Συγκεκριμένα:

<u>Ρήμα</u>	→	<u>Μετοχή</u>
Ενεστώτας	→	Ενεστώτα
Παρατατικός	→	Ενεστώτας
Μέλλοντας	→	Μέλλοντας
Παρακείμενος	→	Παρακείμενος παθητικής
παθητικής φωνής		φωνής
Υπερσυντέλικος	→	Παρακείμενος παθητικής
παθητικής φωνής		φωνής

Παραδείγματα

- quod illic aurum pensatum est (κείμενο 21) = auro illic pensato
- cum lacrimae suae vincerent prorumperentque (κείμενο 23) = lacrimis suis vincentibus prorumperentibusque
- quod Nasica ... mentiebatur (κείμενο 24) = Nasica ... mentiente
- quotiescumque avis non respondebat (κείμενο 29) = ave/i non respondente
- si ... habet Asia suspicionem quandam luxuriae (κείμενο 30) = Asia habente
- si pergis (κείμενο 43) = te pergente

B. - Αν το ρήμα της πρότασης βρίσκεται σε **παρακείμενο** ή **υπερσυντέλικο ενεργητικής φωνής**, **τότε**, ανεξάρτητα από το αν το υποκείμενο του ρήματος της υπό μετατροπή πρότασης ταυτίζεται ή όχι με κάποιον από τους όρους του ρήματος της κύριας πρότασης, ακολουθούμε την εξής διαδικασία για τη μετατροπή της πρότασης σε μετοχή:

α. το (άμεσο) αντικείμενο του ρήματος που θέλουμε να τρέψουμε σε μετοχή γίνεται υποκείμενο της μετοχής (πάντα σε πτώση αφαιρετική)

β. το ρήμα (που θα είναι σε ενεργητικό παρακείμενο ή υπερσυντέλικο) τρέπεται σε μετοχή παρακειμένου (παθητικής φωνής) (σε πτώση αφαιρετική και έτσι ώστε να συμφωνεί με το υποκείμενό της)

- γ. αν το ποιητικό αίτιο της μετοχής ταυτίζεται με το υποκείμενο του ρήματος της πρότασης, το παραλείπουμε. Στην αντίθετη περίπτωση, το δηλώνουμε κανονικά.

Παραδείγματα

- quod Asiam vidit (κείμενο 30) = Asia visa
- Quod ut praedones animadverterunt (κείμενο 34) = eo animadverso
- Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt (κείμενο 34) = his relatis Scipioni a domesticis
- Cum ... dona posuissent (κείμενο 34) = donis positis
- ... cum ad eum magnum pondus attulissent (κείμενο 36) = magno pondere allato ad eum a Samnitibus
- cum viri sui consilium ... cognovisset (κείμενο 49) = consilio ... cognito
- ... quod tonsoris praeripuisset officium (κείμενο 49) = officio tonsoris praerepto (ab ea)

Ημερομηνία τροποποίησης: 29/09/2011